

nandi, tractatus sive discussio causa, & consensus Superiorioris.

Unde Philippus II. in Edicta ad Synodum P. II. Ca. meracensem vult, ut à iudicibus Regis habeantur pro nullis alienationes omnes bonorum Ecclesiasticorum factæ sine consensu Superiorum & causæ cognitione, non obstante quacumque consuetudine contraria. Verba Edicti sunt: *Comme aussi voulons, & entendons que par nos Juges Royaux, & tous autres soient tenues pour nulles les alienations, & louages à longues années des biens Ecclesiastiques faittes sans le consentement des Superieurs, & deus connaissance de cause. Et ce non obstant toutes consuetudes au contraire au regard des alienations, & louages susdits qui se feront à l'advenir.* Id est Pro ut volumus & decernimus, ut Regii nostri Iudices ali- que, omnes irritas habeant alienationes & conductio- nes ad longum tempus bonorum Ecclesiasticorum quæ sine Superiorum assensu & debita causæ cognitione fuerint peractæ, idque non obstante quavis consuetudi- ne contrariâ, respectu alienationum & conductionum in posterum faciendarum.

XXXVIII. Indubie de consensu Superioris; uti & Capituli, vel Conventus, ubi is requiritur, constare debet per publicum instrumentum; requiritque Decre- tum relatum à Gratiano sub nomine Leonis Papæ, om- nium Clericorum subscriptionem. Unde communiter docent Canonistæ, in alienatione bonorum Ecclesiæ requiritur subscriptionem omnium Canonicorum aut Mona- chorum vel Monialium Capitulum constituentium: Sed Rebuffus testatur num. 17. quod "de consuetudine", non subscribant Canonici vel Monachi; sed omnibus, præsentibus scribat Secretarius vel Notarius in instru- menti alienationum. "Idem testatur Zypæus loco cita- to num. 5. monet tamen, id non ubique uniformiter observari; "Nam in cautius factis & deliberatis maturè", alienationibus etiam his temporibus secus observa- tum videmus.

XXXIX. Plures insuper præscriptæ sunt solemnita- tes à Justiniano Imperatore in Novella 7. & referuntur in Authentica, Hoc JUS PORRECTUM Cod. De SS. Ecclesiis; & à Gratiano inserta Canon. 2. Caus. 10. q. 2. Verum uti monet Rebuffus num. 20. hæc solemnitates in alienatione rerum Ecclesiæ hodie non servantur. Et Zypæus in Notitia Juris Belgici titulo De SS. Ecclesiis 5. De Rebus Ecclesiæ non alienandis testatur, neque nos ser- vare hodie in alienatione Ecclesiastica solemnitates dic- tæ Authentica, sed præscripta tantum Canonum. Vide quoque Torneium in collectione arrestorum Litt. A. cap. 34. ejusque Notatores.

XL. Quin nec hodie ob prætermisam aliquam sole- mnitatem jure Canonico requisitam, alienatio rei Ecclesiasticæ semper rescinditur, aut invalida declaratur; notatque Rebuffus num. 103. Curiam Parlamenti Pari- siensis non rescindere alienationes sine solemnitate, nisi læsio, & quidem notabilis inter venerit.

XLI. Scribit quoque Petrus Stockmannius quon- dam in Concilio Brabantia Consiliarius Regius, in suis ejusdem Curia decisionibus: "Quemadmodum in Gal- lia, ita & apud nos non observantur ad amissum om- nia, quæ tam scrupulosæ constituta sunt circa bono- rum Ecclesiasticorum alienationes, nec omisso cu- jusvis solemnitatis locum facit rescissioni earumdem, maxime verò in his causis spectari solet, an læsio nota- bilis Ecclesiæ inter venerit an non, atque ubi hæc non ostenditur, plerumque ratæ manent alienationes, licet aliquid fortè in ritu & solemnibus deficiat, atque adeo quamvis non intercesserit consensus eorum om- nium quos regulæ & instituta Religionum & Decreta Pontificia intervenire volunt.

XLII. Hæc ille Decis. 146. num. 1. & 2. additque nu- 3. "Nos aliquoties ita censuimus, uti vide quoque tra-

ctatum in Curia Tholosana apud Maynardum lib. 2. Decisionum Tholosanarum cap. 7. attendi potissimum, debere justam & urgentem causam alienationis, vel evidentem Ecclesiæ utilitatem, rerum item quæ alie- natæ sunt utilitatem aut pretium, ad hæc bonam aut malam fidem contrahentium, aliasque hoc genus cir- cumstantias, quæ Religioni judicantium magnâ parte relinquendæ sunt.

Solemnitates autem quia istarum rerum causâ in- stitutæ ac comparatæ sunt, inferioris gradûs & mino- ris momenti meritò hodie in foro & iudiciis nostris habentur.

XLIII. "Propterea cum incidisset quæstio de rescin- denda alienatione fundi Ecclesiastici, ubi & necessitas probata erat, & bona fides emptorum, qui in alimo- niam egentium Religiosarum nummos suos erogave- rant, tum consensus atque approbatio Conventus seu Capituli, confirmata fuit alienatio, & repulsæ Reli- giosæ, licet ostenderetur quædam ejusdem Monaste- rii vestales non consensisse neque subscripsisse, quod- que Primas ordinis, quem Generalem vocant, aliena- tionem ratam esse non jussisset, id quod tamen decreta Ordinis, auctoritate Pontificia confirmata, ita jube- bant.

XLIV. Primum ergò in alienatione rei Ecclesiasticæ sedulo attendendum ut causa alienationis serò exami- netur; eaque in instrumentum specificè exprimat iis cir- cumstantiis vallata, ut facile probari queat, aut saltem præsumi debeat. Unde rectè monet Rebuffus num. 9. quod de causa constare debeat per publicum instru- mentum.

Ubi tamen est forma servata, & Decretum Superio- ris interpositum, semper præsumitur factum pro utili- tate Ecclesiæ, uti notatur ad Torneium loco citato cap. 36.

XLV. Solemnitas extrinseca, ut auctoritas tutorum in alienatione rei minoris, vel tractatus Capituli & con- sensus solemniter, & aliæ solemnitates Ecclesiasticæ non præsumuntur, nisi probentur, ait Rebuffus n. 37.

"Fallit (ait idem) ex longinquitate temporis, quia tunc omnia præsumuntur solemniter acta Item si in- strumento diceretur, solemnitate servatam, is qui di- cit non servatam, vel causam non fuisse veram, proba- re debet.

XLVI. Et revera si notabile tempus à rerum aliena- tione facta effluerit, non facile prætextu omisæ sole- mnitatis, vel defectu justæ causæ alienationes rescinden- dæ; nisi dolus, vel collusionis aliqua intervenisse appareat. Ne & hujusmodi alienationum rescissione familiæ tur- bentur; & nemo facile inveniatur, qui cum Ecclesiæ aut Corporalibus Ecclesiasticis contrahere velit.

XLVII. Meritò suspecta habetur alienatio, & meri- tò, etiam post lapsum notabilis temporis inquiritur, num in utilitatem Ecclesiæ facta sit, si in familiares aut cognatos ipsius Prælati bona Ecclesiæ translata; vel cum illis contractus initus fuerit. Nam, uti rectè docet Alcuius lib. 1. Præsumpt. 29. alienatio facta per Prælaturam in consanguineos, non præsumitur in Ecclesiæ, sed ipso- rum consanguineorum utilitatem facta: prout & ipse Justinianus Imperator in Novella 102. unde desumpta est Authentica QUIBUSCUMQUE Cod. De SS. Eccle- siis insinuat, interdicens certis personis res Ecclesiæ ac- cipere, "ut œconomis, ejusque cognatis: alioquin bona eorum & œconomorum, & ordinatorum, quibus con- juncti sunt, post mortem eorum pervenient ad Eccle- siam, de qua rem accipiunt.

XLVIII. Tametsi alienatio omni cum solemnitate fuerit facta, si tamen postmodum appareat læsio nota- bilis ex parte ipsius Ecclesiæ, poterit petere restitutio- nem exemplo Minoris, cujus jure & privilegio utitur Eccl. lia, uti communiter docent Canonistæ in 1. Cap. De

De in integrum restitutione; ubi Pontifex rescribit, quod si Ecclesiæ læsa est, & manifestè apparet detri- mentum ipsius (cum Episcopo ejus conditionem fa- cere deteriorem non liceat, & Ecclesiæ jure minoris utatur) quæ in damnum ejus data (possessio) consti- terit, ad ipsius convenit jus & proprietatem redire.

Ne tamen alteri per hanc restitutionem nocumen- tum inferatur, addit Pontifex: "Providendum est ta-

men, ne si fortè coloni possessiones illas expensis ac la- bore suo reddiderint meliores, sumptibus quos bona fide fecerunt, debeant defraudari.

Unde autem læsio desumi debeat; & quando hu- jusmodi læsio censetur intervenisse ut restitutio an- nui debeat, latè deducit Zypæus Consult. 2. De Rebus Ecclesiæ non alie- nandis.

TITULUS XXXVII.

De Hospitalibus & aliis piis Locis,

CAPUT I.

De vario Hospitalium genere.

1. *Nomine Hospitalis subinde venit omnis pius locus recipiendis pauperibus destinatus.*
2. *Quibus visibus specialiter destinatur xenodochia?*
3. *Quid sint Orphanotrophia?*
4. *Procotrophia & Brephotrophia cui usui serviant.*
5. *Nosocomia, leprosarum & gerontocomia describuntur.*
6. *Alia sunt privata, alia publica.*
7. *Ille merè laica, hæc verò religiosa loca reputantur.*
8. *Hospitalia non est publicum nisi oratorium annexum habeat.*
9. *Indicium quod Hospitalia sit publicum & religiosum.*
10. *Alia sunt Hospitalia in Beneficium Ecclesiasticum erecta.*
11. *Quid requiratur, ut Hospitalia censeantur in Beneficium erectum.*
12. *Primæ natura Hospitalium est, ut sint simplicis administrationis.*
13. *Canoncorum Collegia ex præscripto Regule habebant singule suum hospitalia.*
14. *Hinc Hospitalia dabantur decimam suorum proventuum.*
15. *Præficiatur unus de Canonicis qui curam pauperum haberet; & qualis ad hoc eligendus?*
16. *In vigilare debebant Prælati, ne bona pauperum visibus deputata in alios usus diverterentur.*
17. *Incipiebant Hospitalia ut beneficia concedi, & ita proventus divertere.*
18. *Quam graviter delinquat bona Hospitalis diverrens.*
19. *Belgica Canoncorum collegia habuerunt suum Hospitalia; & adhuc super sunt vestigia.*
20. *Monasteria jam pridem pro Hospitalibus reputata.*
21. *Monasteria designantur loca pauperibus & hospitalibus recipiendis.*
22. *Nonnulla Hospitalia Monasteriis & Capitulis unita per modum suppressionis.*
23. *Alia unita sine suppressione.*
24. *Debent onera fundationis explere.*
25. *Hospitalia commissa Religiosis sine incorporatione aut unione.*
26. *Quare Hospitalium varietas nosci debeat?*

I. Oca recipiendis & alendis pauperibus aliisve miserabilibus personis destinata subinde generali nomi- ne Hospitalia dicuntur; quemad- modum nomine hospitalitatis nonnumquam venit quodcum- que charitatis opus proximo im- pensum.

Verum tum pro diversitate regionum, tum ob diver- sam & multiplicem naturæ humanæ miseriam, cui in

Van Espen Jur. Eccl. P. II.

hujusmodi locis succurritur, varia quoque iis nomina indita sunt.

II. Quædam enim specialiter destinata sunt suscep- tioni peregrinorum; dicunturque subinde xenodochia, à græco verbo xeno, quod Latine significat hospitem re- cipere. Interdum speciali nomine vocantur Hospitia pe- regrinis destinata.

III. Aliqua vocantur Orphanotrophia, ubi orphani five pueri parentibus orbati aluntur; & qui horum curam agunt, Orphanotrophos vocat L. 32. Cod. De Episco- pis & Clericis; dicunturque, Parentibus atque substanti- is destitutos minores sustentare & educare veluti affectio- ne paternâ: aut quasi tutores pupillorum & curatores adolescentium.

IV. Procotrophia sunt loca ubi recipiuntur pauperes debiles, qui labore proprio sibi necessaria ob corporis infirmitatem querere nequeunt.

Nonnulla sunt loca ubi infantes pauperes recen- ter nati & expositi educantur, quæ vocantur Brepho- trophia.

V. Nosocomia vocantur ubi ægri & infirmi curan- tur. His jungendæ Leprosaria, in quibus specialiter & se- paratim leprâ infecti curantur. Similiter Gerontocomia ubi pauperes senes aluntur, meritò nosocomiis jungun- tur, cum senectus ipsa sit morbus.

VI. Inter hæc loca pauperibus & miseris hominibus alendis & curandis destinata, alia sunt quæ nonnulli ex charitate ac pietate in pauperes privatâ suâ auctoritate extruxerunt dotarunt, legesque præscriperunt, nullâ Episcopi aut alterius Prælati Ecclesiastici auctoritate interveniente.

Alia sunt Episcopi auctoritate erecta, & ad usum re- ligiosum publico & Ecclesiastico ritu deputata; qualia plerumque sunt hodierna nosocomia & leprosarum qui- bus mulieres religiosæ præfectæ sunt.

VII. Priora quidem dicuntur & reputantur loca pia at omnino profana sive laica: hæc verò habentur pro lo- cis Religiosis atque de his agi sub titulo Decretalium De Dombus Religiosis communiter notant Interpretes.

VIII. Ut autem Nosocomium vel aliud quodvis hospitale habeatur pro loco vel domo Religiosa, non sufficit auctoritate Episcopi in ipso hospitali, aut prope, esse erectum oratorium aut sacellum, in quo pro com- moditate pauperum eo divertentium, Ecclesiastica per- agantur officia: quia cum ipsum hospitale ab ipso ora- torio aut sacello sit planè distinctum, non magis potest ab ipso suam mutare religiositatem, quam casttrum aut palatium Principis à simili Sacello mutarent.

IX. At cum dubitatur, an hospitale sit publicum, aut privatum, cum non appareat, an Episcopi aucto- ritate sit constitutum: inquirendum est, utrum publicè ibi campana pulsetur & populus ad divinâ publicè ad- mittatur: tunc enim verum est dicere, publicum esse, & Episcopi auctoritati & jurisdictioni submissum, ut docet Panormit. ad Caput PATENTIBUS de privileg. num. 1.

Dddd 3

X. Insa-

X. Insuper sunt quaedam hospitalia in titulum Ecclesiasticum erecta, quae consequenter solis Clericis tamquam vera beneficia Ecclesiastica conferuntur sub obligatione impendendi proventus honestae suae sustentationi superflua, in usum pauperum aut miserabilium personarum secundum leges foundationi hospitalis adscriptas qualia nonnulla hospitalia esse supponit *Clementina 2. De Religiosis Domibus*; vetans "ut nullus ex locis (piis) ipsis secularibus Clericis in beneficium conferatur: etiam si de consuetudine (quam reprobatur) penitus hoc fuerit observatum: nisi in illo fundatione secus constitutum fuerit, seu per electionem sit de Reformatione loci huiusmodi providendum. Id ipsum supponit quoque Synodus Tridentina, *sess. 25. cap. 8. De Reformat.* praecipiens omnibus qui huiusmodi loca in titulum obtinent, ut impositum illis onus officiumve administrent: atque hospitalitatem, quam debent ex fructibus ad id deputatis actu exerceant. De hac obligatione latius agitur infra.

XI. Ut autem Hospitalia in beneficium censeatur erectum, & ut tale in titulum conferri, requiritur, ut ipsum Hospitalia cum omni sua dote sive proventibus Clerico in titulum beneficii conferatur, cum onere hospitalitatis, vel alia pia opera, sublevandis hominum miseris & infirmis, exercenda.

Si enim dumtaxat Presbyter aliquis simpliciter institui soleat, etiam cum Canonica tituli collatione ab Episcopo ad praesentationem alienius Patroni accepta, non censebitur tamen ipsum hospitalia datum in titulum, sed tantum ipsum oratorium sive sacellum missae sacrificio aliisque Sacramentis pauperibus administrandis destinatum. Quia imò cum ipsum hospitalium institutionem quodammodo repugnet, ut in titulum beneficii concedantur nisi evidenter probetur, iudicandum in dubio, illa non esse erecta in titulum.

Secundum hanc distinctionem saepius iudicatum esse refert Joannes Tornerius in collectione Arrestorum *lit. H. cap. 34.*

XII. Eadem hanc rationem si quae loca pia in titulum Beneficii fuerint concessa, facile ad suam primariam naturam, id est simplicis administrationis, reducta censebuntur. Unde & iudicatum testatur Tornerius loco allegato, quod hospitalia dari solent in titulum Beneficii, & postea translata ad Griseas Sorores, per hanc translationem revertuntur ad primariam & naturalem naturam hospitalium, id est, simplicis administrationis.

XIII. Adhuc sunt quaedam hospitalia spectantia ad Cononico Collegia; & quasi partem ipsorum Collegiorum constituentia.

Pro quo notandum, Cononico Collegia jam pridem singula suum habuisse hospitale, quemadmodum indicat ipsa Cononico Collegia in Concilio Aquiligranensi an 816. exarata *cap. 141.*

„Evangelicis atque Apostolicis instrumitur documentis, in colligendis hospitibus ante omnia operam dare debere, ut merito de nobis dicatur à Domino, „*Hospes fui, & collegistis me, &c.* Proinde oportet, ut Prae-lati Ecclesiae praecedentium Patrum exempla sectantes, aliquid praeparant receptaculum, ubi pauperes colligantur, & de rebus Ecclesiae tantum ibidem deputent, unde sumptus necessarios juxta possibilitatem rerum habere valeant, exceptis decimis, quae de Ecclesia villis ibidem conferuntur.

XIV. Ex hac regula patet, quod praeter praedictos proventus specialiter usui Hospitalis deputatos, ipsi quoque Canonici monerentur, ut tam de fructibus, quam etiam de omnibus elemosynarum oblationibus in usus pauperum decimas libentissime ad ipsum conferrent Hospitalia.

XV. Praecipit praeterea, ut „boni testimonii de ipsa Congregatione frater constituatur, qui hospites &

peregrinos adventantes, utpote Christum in membris suis, suscipiat, eisque necessaria libenter pro viribus administret qui etiam ea quae in utas pauperum cedere debent, nequaquam in suos usus reflectat, ne cum Juda loculos Domini furante, sententiam damnationis excipiat.

XVI. Utque fideliter res hospitalis administrentur addit regula „Sed & Praelatorum debet vigilare industria, ne eum, cui hospitale pauperum committitur, res pauperibus deputatas in aliquo minuere, aut his quasi beneficiario munere concessis sinant uti: quod à Praelatis quibusdam, curam pauperum parvipendentes, fieri comperimus.

XVII. Hic per antecessum notare possumus, quod nonnullis hospitalia Beneficario jure concederentur; atque hoc pacto proventus hospitalium in usus Clericorum diverterentur; qui abusus paulatim magis exerevit, ut tandem necesse fuerit prohibere, ne hospitalia in titulum Beneficii concederentur; imò eorum administratio potius laicis, quam Clericis committeretur; uti infra notabitur.

XVIII. Moner denique regula „Quod si is, cui hospitale commissum est, curam pauperum neglexerit, eorumque res in suos usus retorserit, quamquam divini ultione dignus sit, severius tamen quam ceteri delinquentes à Praepositis iudicandus, & à ministerio removeendus est.

Rationem hanc notandam subjungit: „Quippe qui & pretia peccatorum, & alimenta pauperum, & thesaurum caelo reconducendum suis (quod fas non fuit) aptavit usus.

XIX. Observat Aubertus Miraeus in notis ad hanc Cononico regulam: „Similes domus hospitalariae ad usum pauperum extractae hodieque multis in locis, juxta Cononico templum videntur; ut ad S. Servatium, in Urbe Trajectensi ad Mosam, Tornaci & alibi in Belgio. Sic & Antverpia olim hospitalaria domus stetit juxta Basilicam Marianam, inde postea ad extremam urbis regionem translata. Cui domui hodie quoque Canonici superintendunt; & per suos deputatos computibus interstunt.

XX. In Monasteriis hospitalitatem jam pridem viguisse ipsosque Fundatores, & Benefactores bona sua Monasteriis obtulisse, ut & Monachi & pauperes ex illis alerentur, notorium est; & saepius in hoc opere extendimus; notatque Christianus Lupus in Scholiis ad Canonem 11. Calchedonensem, in magno Belgii Chronico Monasterium *Stabulense* merito sic vocari, utpote quod sit *stabulum omnium peregrinorum*. Additque Chronicon, eumdem in finem Belgica Monasteria passim constructa in locis avibus & periculosis. Quidni eadem ratione dicamus, etiamnum hodie in litteris Regiis Monasteria & Abbatis vocari *Godts-huyzen*, quo vocabulo *domus pauperum* designari solent.

XXI. Ne verò per pauperum receptionem disciplina claustralis nimium perturbaretur, caperent Monasteria extra claustrum ad portas Monasterii, loca aliqua recipiendis pauperibus & peregrinis deputare; quae hospitalia dici poterant; & quorum apud pleraque Monasteria Benedictinorum, Cisterciensium, Praemonstratensium, & Cononico Regularium patentes reliquiae etiam hodie supersunt: quae hospitalia, sive loca hospitibus aut pauperibus recipiendis destinata partem Monasterii constituunt; idèque directioni & administrationi Praelatorum & Religiosorum, quemadmodum reliqua pars Monasterii subjiciuntur.

XXII. Similiter sunt quaedam hospitalia Monasteriis aut Capitulis incorporata per viam suppressionis: ita scilicet ut ipsum hospitalia una cum dote ac proventibus

rebus erectum sit in Monasterium vel Capitulum; quo casu ipsa hospitalia sunt quodammodo extincta, & in Monasteria aut Capitula commutata. Suppressio tamen sive commutatio haec saepius fit cum onere speciali hospitalitatem in pauperes exercendi secundum primariam ipsorum hospitalium foundationem; prout ex litteris & legibus ipsius suppressionis sive incorporationis facile constare poterit.

XXIII. Subinde autem uniuntur Monasteriis simpliciter unione absque tituli sive hospitalis suppressione: sed ipsum hospitalia salvum manet; cura tamen & administratio integrè est apud ipsum Monasterium, cum obligatione exercendi ipsam hospitalitatem, & proventus illi impendendi juxta leges ipsius foundationis.

XXIV. De his & similibus loquitur Synodus Tridentina, *sess. 25. cap. 8. De Reformat.* ubi praecipit illis qui hospitalia vulgò nuncupata, seu alia pia loca ad peregrinorum, infirmorum, senum, pauperumque usum praecipue instituta. Ecclesiis suis unita obtinent, ut impositum illis onus officiumque administrent, atque hospitalitatem, quam debent, ex fructibus ad id deputatis actu exerceant.

XXV. Frequenter ipsa Hospitalia, praesertim seculo 12. & sequentibus, credita fuerunt viris aut mulieribus religiosi in communi viventibus, ut ipsi infirmorum & pauperum curam haberent; ita tamen ut superintendenda & quasi primaria administratio penes alios sive Ecclesiasticos sive laicos remaneret: uti inferius latius demonstrabitur.

XXVI. Haec Hospitalium & piorum locorum varia natura & conditio merito attendenda; ut & intelligatur, quibus eorum proventus praecipue ex mente Fundatorum sint impendendi; tum ut sciat, qui illorum sint superintendentes, & qui administratores: qui varii sunt pro varia locorum conditione, uti ex infra dicendis apparebit.

CAPUT II.

De Superintendentibus Hospitalium & piorum Locorum.

1. Apostolis primis cura pauperum, & dispensatio elemosynarum concredita.
2. Episcopi Apostolis in hanc curam successerunt.
3. Concilium Calchedonense auctoritatem in loca pia Episcopi asserit ex Patrum traditione.
4. Justinianus eam auctoritatem Episcopis vindicavit.
5. Administratores piorum locorum vult eligi iudicio Episcoporum.
6. Episcopi corrigere, imò & deponere possunt piorum locorum administratores, etsi hi sint à Fundatoribus electi.
7. Quales eligi velit administratores.
8. Si testator non designaverit per quem Legatum piorum sit distribuendum, executio committitur Episcopo.
9. Si incertum sit cui xenodochio impendi voluerit testator, Episcopi est dirimere.
10. Sed quid si nullum in civitate sit xenodochium?
11. In administratione huiusmodi piorum locorum non querendum proprium lucrum.
12. Episcopi negligentiam circa executionem piorum legatorum supplet Archiepiscopus vel Primas.
13. Etiam quilibet de populo executionem pii legati urgere potest.
14. Poena in non solventes pia legata.
15. Ex lege Justiniani Episcopi piorum locorum manent

Superintendentes etsi à Fundatore sint electi administratores.

16. Tempore S. Gregorii cura piorum locorum incumberebat Episcopis.
17. Auctoritas Episcoporum in pia loca seculo 9. vigeat.
18. Eadem expressa in Decretalibus Gregorii IX.
19. De iure communi hospitalia Episcopi subjiciuntur.
20. Hospitalia caperunt eximi à jurisdictione Episcoporum; atque hinc multorum ruina.
21. Auctoritatem Episcoporum in pia loca quomodo restituerit Concilium Viennense?
22. Constitutionem Concilii Viennensis renovans Synodus Tridentina, & Episcopis curam hospitalium imponit.
23. Synodus Tridentina dat Episcopis jus visitandi hospitalia etiam exempta.
24. Licet etiam laici sint administratores.
25. Ex Decreto ejusdem Synodi administratores tenentur reddere rationem Ordinariis.
26. Licet ex fundatione etiam aliis reddenda sit.
27. Synodus Trid. ipsos administratores hospitalium subjicit Ordinariis.
28. Eadem Synodus voluit restauratam Episcoporum auctoritatem circa administrationem piorum locorum.
29. Haec auctoritas non excludit curam & protectionem Principum.
30. Jam pridem xenodochia sub protectione Principum posita, & quare?
31. Synodus Trid. meminit hospitalium existentium sub immediata Regum protectione, nec sine licentia Regis visitari vult.
32. Immediata protectio qua hic intelligatur?
33. Si questio incidat an hospitalia sit sub hac immediata protectione, quis erit iudex?
34. Episcopi huiusmodi hospitalia visitantibus subinde adjuvunt Consiliarios Regis.
35. Episcopi auctoritatem in hospitalia retinebat, si per haec fundatoris regeantur.
36. Synodus Trid. supponit per legem fundationis Episcopum ab audiendis rationibus posse excludi.
37. Multo magis à jure visitandi.
38. Loca pia non religiosa quoad jus visitandi Episcopo non sunt subiecta.
39. An subiecta sint quoad redditionem rationum?
40. In publicatione Concilii Tridentini apposta nota ad Decretum quo cura hospitalium committitur Ordinariis.
41. Item ad Decretum quo statuuntur Episcopi executores piorum dispositionum.
42. Abbas notae refertur clausula apposta in litteris Regis, quibus publicatio Concilii Trid. mandat.
43. Ex Concoerdati inter Carolum V. & Episcopum Leodiensem aliquando Episcopum computi non intervenit.
44. Destitutio & institutio administratorum aliquando ad solos laicos pertinet.
45. Aliquando ad ipsum Episcopum.
46. Qualiter ante Synodum Tridentinam aliqua hospitalia ad curam laicorum pertinerent?
47. Haec laicorum iura salva esse possunt licet auctoritas Episcoporum concurrat.
48. Philippus II. Episcopum ejusve deputatum computi interesse voluit.
49. Edictum ad Synodum Mechliniensem diem computi reddendo de Episcopi consensu status vult.
50. Vult praeterea deputatum Episcopi computibus interesse, atque per ipsum cum aliis interesse solitis quaestiones spiri.
51. Episcopi eorumve Vicariis visitantibus exhibendi computus.